

فهرست

یادداشت مترجم	نه
پیشگفتار	یازده
۱. مفهوم حقوق [فردی]	۱
۲. پیدایش حقوق [فردی] در تفکر سیاسی	۱۷
۳. ارزیابی حقوق طبیعی به عنوان الگو و سرمشق	۳۳
۴. انتخاب و رفاه	۵۹
۵. طبیعت بشر، توسعه و جامعه	۸۵
۶. سودمندی و حقوق [فردی]	۱۱۱
۷. حقوق بشر در عمل	۱۳۵
یادداشتها	۱۴۹
کتابنامه گزیده	۱۷۵

یادداشت مترجم

کتاب حاضر از مجموعه کتابهای دانشگاه مینه سوتا، متنی است تخصصی و کارشناسانه درباره حقوق فردی و گروهی که برجسته‌ترین وجه آن در حقوق بشر متجلی می‌شود. عنوان اصلی متن «حقوق» به معنای جمع حق است، لذا برای آنکه با «حقوق» به مفهوم مفرد آن به معنای رشته و علم حقوق اشتباه گرفته نشود، در ترجمه فارسی عنوان «مبانی حقوق بشر» بر آن نهاده شد که با توجه به متن موضوعیت بیشتر دارد.

کتابهای این مجموعه اصولاً بسیار فشرده و سخت و کارشناسانه نوشته شده و فرض بر آن بوده است که خواننده بسیاری از مقدمات را می‌داند، لذا به کار اهل فن می‌آید.

در این کتاب فشرده پس از بحثی کلی و پیچیده درباره مفهوم حقوق فردی، سیر تاریخی آن از مطرح شدن این گونه حقوق در تفکر سیاسی آغاز و به اندیشمندانی چون هابز، جان لاک، تامس پین، بنتام، هیل گرین و کارل مارکس استناد شده است که نخست به حقوقی ذاتی و طبیعی توسل جستند، سپس حق انتخاب و رفاه و طبیعت بشر را مطرح کردند. سپس حقوق فردی و حقوق اجتماعی با توجه به دیدگاههای مختلف ایدئولوژیک (فردگرایانه یا اجتماع گرایانه) مطرح می‌شود؛ آنگاه به اصل سودمندی به عنوان معیاری برای اعتبار حقوق فردی می‌پردازد، و سرانجام «حقوق بشر» که اوج تجلی حقوق فردی در عصر تجدد است بررسی می‌شود.

نویسنده به نکته‌ای زیبا و ارزشمند و قابل تعمق درباره حق و آزادی، که غالباً با لحنی یکسان از آنها سخن گفته‌اند، اشاره می‌کند، که «یک حق وقتی وجود دارد که قانونی آن را پایدار کند؛ یک آزادی هنگامی که قانون هم در میان نیست وجود دارد.»

پیشگفتار

در این کتاب سه مقوله به طور اجمالی بررسی می‌شود. نخست به برخی از نکات مهم نظریه معاصر حقوق [فردی] می‌پردازیم. دوم، ضمن این کار به گستره و مجموعه نظریه‌ها و بیانیه‌ها درباره حقوق [فردی] می‌پردازیم، با این قصد که درباره شیوه‌ها و نمونه‌های رفتارهای فکری بشر راجع به سیاست به شناخت بیشتری دست یابیم. مفهوم حقوق [فردی] در این مقوله به طور خاص سودمند است زیرا هم بر مفهوم فرد اشراف دارد و هم به مفهوم وابستگی و انجمن سیاسی و به مسائلی می‌پردازد که هم جنبه فردی دارد و هم عمومی و ما را از آرزوهای بشر و رفتارهای مردم نسبت به خودشان چه به عنوان بازیگران سیاسی و چه به عنوان اعضای جوامع آگاه می‌کند. حقوق [فردی] دارای معانی آشکاری است که بر کسانی که آن را به کار می‌برند پوشیده نیست و همچنین دارای معانی نخبه‌ای است که پژوهندگان و دانشجویان حقوق [فردی] باید آن را بگشایند. تأکید اصلی این کتاب بیشتر بر کشف رمز ایدئولوژیک یا مسلکی نقشی قرار دارد که مفهوم حقوق [فردی] در بیان یا لسان سیاسی بازی می‌کند، تا بر وضعیت و شأن راست بودن مباحثات درباره حقوق [فردی]. هدف آن ساختن یک نظریه حقوق [فردی] نیست بلکه استفاده از عملکردهای فکری درجه یک مردمانی است که این کار را به عنوان موضوع بررسی برای تحلیل درجه دو انجام می‌دهند. این تحلیل برای نظریه سیاسی وظیفه‌ای اصلی است. بر مبنای این درک (سوم)، مسأله مورد تفسیرها و برداشتهایی قرار خواهد گرفت که حقوق [فردی] را ناچیز می‌شمارند. اینها الزاماً معرف معانی صحیح نیستند، بلکه آنها را بیشتر به عنوان شالوده‌ریزی موجهی به سوی تحولاتی در تفکر و عمل سیاسی تلقی می‌کنند که نوعاً با پدید آمدن معیارهایی متمدانانه در کشورهای رفاهمند امروزی همراه است. تأکید از هر جهت بر این است که از حقوق [فردی] چگونه استفاده می‌شود، استفاده شده است و می‌تواند بشود، نه این که چگونه باید از آن استفاده شود. خوانندگان باید خود را در استفاده از تحلیل زیر به عنوان

شالوده‌ای برای سلائق و اولویتهای خود آزاد بدانند.

از بیل جوردن^۱ و جوزف راز^۲ به خاطر اظهارنظرهای سودمندشان در مورد متن ماشین شده سپاسگزارم. برایان بری^۳ و رابرت گودین^۴ با نظریاتشان درباره کار قبلی من درباره حقوق [فردی] یاری‌ام کرده‌اند، که این طرح از آن برآمده است. ایرن، دانیل و جاناتان با سخاوتمندی از برخی از حقوق [فردی] خود چشم پوشیدند، و وظایفی فراتر از آنچه باید عهده‌دار شدند تا بتوانم این کتاب را به پایان برسانم.

مایکل فریدن

مانسفیلد کالج، آکسفورد

---

1. Bill Jordan

2. Joseph Raz

3. Brian Barry

4. Robert Goodin